

Centre for Corporate Responsibility (CCR) lausunto ja analyysi Omnibus-ehdotuksesta (COM (2025)81) -koskien yritysten kestävä toimintaa koskevasta huolellisuusvelvoite direktiiviä (CS3D) [käännös englannista]

Tässä lausunnossa Centre for Corporate Responsibility (CCR), joka on Kauppakorkeakoulu Hankenin alainen tutkimuskeskus, esittää analyysinsä ja lausuntonsa direktiiviehdotuksesta (COM(2025)81) [jäljempänä 'Omnibus-ehdotus'], jolla muutettaisiin direktiivejä 2006/43/EY, 2013/34/EU, (EU) 2022/2464 ja (EU) 2024/1760) – erityisesti niitä muutoksia joita **esitetään yritysten kestävä kehityksen huolellisuusvelvoitedirektiiviin (direktiivi 2024/1760, jäljempänä CS3D).**

Analyysimme aluksi haluamme myös nostaa esiin huolen Omnibus-ehdotuksen prosessista, ottaen huomioon komission sitoutumisen sääntelyn parantamiseen, Omnibus-menettely herättää vakavia kysymyksiä komission sitoutumisesta sääntelyn sisällön parantamiseen erityisesti näyttöön perustuvan päätöksentekoon, sekä konsultoivan, avoimen ja läpinäkyvän päätöksentekoon.

CCR on suotuisassa asemassa analysoimaan Omnibus-ehdotuksen vaikutusta huolellisuusvelvoitteeseen aiempien tutkimusprojektien kautta, jotka ovat koskeneet mm. suomalaisyritysten ihmisoikeussuoriutumisen tilaa¹, huolellisuusvelvoitteen vaikutuksia EU:n ja vähiten kehittyneiden maiden kauppaan², sekä EU:n kestävä kehityksen sääntelyn kumulatiivisia vaikutuksia suomalaisyrityksiin³ joita olemme kirjoittaneet ulkoministeriölle sekä valtioneuvoston kanslialle.

Analyysimme on seuraava:

- 1) On tärkeää, että Omnibus-ehdotuksen vaikutusten **arvioinnissa erotetaan CSRD:n ja CS3D:n toisistaan**, sillä ne ovat hyvin erilaisia oikeudellisia mekanismeja, joilla on erilaiset sääntelystrategiat ja velvoitteet. **Huolellisuusvelvoite ei ole raportointiprosessi**, vaan **jatkuva riskien hallintaprosessi**, jonka avulla yrityksen sitoutuminen ihmisoikeuksiin toteutetaan käytännössä ja jonka vaiheet ovat tarkasti määritelty YK:n ohjaavissa periaatteissa.
- 2) Ehdotetut muutokset CS3D:hen uhkaavat luoda **perustavanlaatuisia jännitteitä Omnibus-ehdotuksen 'huolellisuusvelvoite' käsitteen ja YK:n ihmisoikeusneuvoston vuonna 2011 hyväksymien YK:n yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevien ohjaavien periaatteiden (UNGPN) välillä**. UNGP:t edellyttävät, että huolellisuusvelvoite arvoketjussa toteutetaan siellä, **missä ihmisoikeusriskit ovat merkittävimmät, riippumatta siitä, onko suhde toimittajaan suora vai epäsuora**. Tämä jännite voi johtaa lisääntyneeseen sekaannukseen ja hajanaisiin lähestymistapoihin, joita yritysten on navigoitava. Omnibus ei voi ohittaa tai olla ristiriidassa UNGP:en kanssa, Kuten Omnibus ehdotuksen taustadokumentissa todetaan (SWD, 2025 80 final, s.10): *"CSDDD... translates into mandatory requirements the existing international voluntary frameworks on responsible business conduct...[n]otably*

¹ Tran-Nguyen, E., et al. (2020). Status of Human Rights Performance of Finnish Companies (SIHTI) Project: Report on the status of human rights performance in Finnish companies. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2020:57, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-737-3>

² Komba, N et al. (2023) Towards inclusive European CSR legislation: Analysing the impacts of the EU corporate sustainability directive on LDC trade, Ministry for Foreign Affairs, Helsinki 2023: <https://urn.fi/URN:ISBN:978-952-281-374-9>

³ Cambou et al (2025) The Cumulative Effects of EU Sustainability Legislation (CEULA) : Impacts on Finnish firms, Ministry for Foreign Affairs, 2025:1 Helsinki, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-281-793-8>

*the UN Guiding Principles on Business and Human Rights and OECD Guidelines for Multinational Enterprise*⁴".

- 3) **Rajoittamalla direktiivin soveltamista suoriin toimittajiin (tier 1)** ja suuriin toimittajiin, >500 työntekijää, Omnibus-ehdotus näyttää heikentävän yritysvastuun peruslogiikkaa:
- Sijoittajat eivät voi uskottavasti arvioida yrityksen ESG suorituskkyä ilman arvoketjuun liittyviä tietoja ihmisoikeusriskeistä tier 1 ulkopuolella.
 - Sääntely, jolla on nämä rajoitukset, ei mitenkään heijasta sitä miten globaalit toimitusketjut toimivat, erityisesti sektoreissa, joissa ihmisoikeusriskit ovat suuret.
 - Kuluttajien on voitava luottaa siihen, että huolellisuusvelvoitetiedot ovat täydellisiä ja läpinäkyviä, ja että ne heijastavat globaalien arvoketjujen todellisuutta. Tämä luottamus on olennaista tietoon perustuvien valintojen ja vapaan markkinatalouden asianmukaisen toiminnan kannalta.
 - Yritykset tulevat, jos Omnibus-ehdotus hyväksytään sellaisenaan, kohtaamaan jännitteitä kansainvälisten normien (kuten UNGP:n) ja EU säädösten välillä mikä edelleen vaikeuttaa tehokasta huolellisuusvelvoite-työtä. Keskittyminen tier 1 toimittajiin myös ohjaa resursseja pois toimitusketjun osista, joissa merkittävimmät ihmisoikeusriskit tiedetään olevan, mikä johtaa tehottomaan ja alioptimaaliseen riskienhallintaan.

Kuten komissaari Albuquerque itse totesi Omnibus-lehdistötilaisuudessa; *"By re-assessing the information and datapoints that are really needed, and not nice to have, we make reporting more meaningful and focused – as all those in need of information will more easily find what they are looking for"*. CS3D:n osalta, määräämällä tiedonkeruuta tier 1:een sen sijaan, missä riskit ovat merkittävimmät, Omnibus pyrkii päivittäiseen, luomaan raportointia toimittajatasolla, joka **ei ole merkityksellistä eikä olennaista**.

- 4) Huolellisuusvelvoitteen arvioinnin määrääminen **vain joka viides vuosi** ei perustu näyttöpohjaiseen tutkimukseen. **Raportoinnin, arvioinnin ja seurannan on oltava jatkuvaa ollakseen tehokasta** sekä yrityksen sisäisesti että ulkoisesti sidosryhmille, jotka arvioivat ESG-riskejä. Tämä on myös linjassa YK:n ohjaavien periaatteiden kanssa, jotka edellyttävät, että huolellisuusvelvoiteprosessi on jatkuva ja jatkuvasti etenevä.
- 5) CS3D:n ydintekstin ('level 1') uudelleen **avaaminen lisää yritysten epävarmuutta ja vähentää luottamusta EU:n sääntely-ympäristön ennustettavuuteen**. Se myös käytännössä palkitsee reaktiivisimmat yritykset ja kilpailullisesti rankaisee proaktiivisimpia yrityksiä, sillä jälkimmäiset ovat jo alkaneet uudistaa globaaleja arvoketjujaan UNGP:n ja CS3D-direktiivin logiikan mukaisesti. Näin on tapahtunut myös Suomessa⁵. Lisäksi huolellisuusvelvoitteen rajoittaminen tier 1:een kannustaa yrityksiä keskittymään toimittajasuhteisiin, jossa todelliset riskit eivät ole läsnä tai merkittäviä, mikä luo

⁴ https://finance.ec.europa.eu/document/download/4eeafeab-1ab6-4207-8e7a-efb39d56c235_en?filename=staff-working-document-simplification-omnibus-package_en.pdf

⁵ Cambou et al (2025) The Cumulative Effects of EU Sustainability Legislation (CEULA) : Impacts on Finnish firms, Ministry for Foreign Affairs, 2025:1 Helsinki, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-281-793-8>

datapisteitä ja raportteja, jotka eivät ole vaikuttavia yrityksille itselleen eivätkä hyödyllisiä sijoittajien ESG-analyysille. UNGP:t edellyttävät, että huolellisuusvelvoite arvoketjussa toteutetaan siellä, missä ihmisoikeusriskit ovat merkittävimmät, riippumatta toimittajien tier-tasosta.

- 6) **Uudet, epäselvät käsitteet**, kuten 'uskottava tieto' ("**plausible information**"), eivät auta yritysten huolia EU-sääntelyn epäselvyyksistä – uskottavan tiedon määritelmä näyttää ulkoistavan suuren osan yritys vastuusta ihmisoikeuksien kunnioittamiseksi, "kansalaisjärjestöille ja luotettaville medioille" huolellisuusvelvoite-vaiheessa, jossa tunnistetaan rikkomuksia ja riskejä tier 1 ulkopuolella tietyissä ketjuissa ja muutetaan ne "uskottavaksi tiedoksi", jota yritykset voivat käyttää omassa riskikartoituksessa. UNGP:t tekevät selväksi, että tätä vastuuta ei voida ulkoistaa yrityksiltä (tai Komissioltta) medialle ja kansalaisjärjestöille.
- 7) Omnibus-ehdotuksen huolellisuusvelvoitteen uudelleen käsitteellistäminen voidaan nähdä olevan ristiriidassa olemassa olevien kansainvälisten normien, kuten YK:n yritystoimintaa ja ihmisoikeuksia koskevien ohjaavien periaatteiden, ihmisoikeusperusteisen käsityksen kanssa. Ehdotetut muutokset **tähtäävät prosessien yksinkertaistamiseen ja kustannusten vähentämiseen ainoastaan yrityksille, eikä ihmisoikeusrikkomusten uhreille**. Tämä sisältää kaventuneen ymmärryksen ja lisääntyneen epäselvyyden siitä, kuka katsotaan oikeudenhaltijaksi, kuka voi edustaa ihmisoikeusrikkomusten uhreja korjausprosesseissa ja mahdollisuuden EU-laajuiseen siviilioikeudelliseen vastuuseen. Erityisesti ne muutokset, jotka joko tarkoituksellisesti tai tahattomasti lisäävät monimutkaisuutta ja asettavat suurempia vaatimuksia vakavien ihmisoikeusrikkomusten uhreille – usein haavoittuvimmille ryhmille, kuten lapsityöntekijöille, siirtotyöläisille ja alkuperäiskansoille – ovat erittäin ongelmallisia. UNGP:t tekevät selväksi, **että valtion velvollisuus on varmistaa tapoja vähentää oikeudellisia, käytännöllisiä ja muita merkityksellisiä esteitä, jotka voivat johtaa pääsyn epäämiseen korjauskeinoihin, erityisesti tehokkaiden oikeudellisten mekanismien kautta** – Omnibus-ehdotus uhkaa heikentää tätä velvollisuutta merkittävästi.
- 8) Kuten CCR:n tutkimus osoittaa⁶, suomalaisyritysten suurimpia huolenaiheita kestävä kehityksen sääntelyssä eivät ole yliregulaatio, kilpailukyky tai byrokratia, **vaan pikemminkin EU:n itsensä luoma epävarmuus**. Tämä sisältää riskin, että EU:n vihreän kehityksen ohjelman ja vihreän siirtymän keskeiset tavoitteet voivat vaarantua avaamalla tason 1 sääntelyä uudelleen. Jos yritykset eivät voi kehittää pitkäaikaisia huolellisuusvelvoite-strategioita, on olemassa riski, että ne jatkavat reaktiivisella huolellisuusvelvoite-strategialla, jolla on vain vähän vaikutusta, mikä on jo merkittävä ongelma EU-yrityksissä (kuten heikko UNGP:n täytäntöönpano suomalaisyrityksissä osoittaa⁷). Sen sijaan yritykset odottavat selkeämpiä ohjeita ja tulkintoja, jotka kaikki voidaan käsitellä tason 2 toimenpiteillä.

⁶ Cambou et al (2025) The Cumulative Effects of EU Sustainability Legislation (CEULA) : Impacts on Finnish firms, Ministry for Foreign Affairs, 2025:1 Helsinki, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-281-793-8>

⁷ Tran-Nguyen, E., et al. (2020). Status of Human Rights Performance of Finnish Companies (SIHTI) Project: Report on the status of human rights performance in Finnish companies. Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2020:57, <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-327-737-3>

- 9) Omnibus-ehdotus **heikentää "jatkuvasti paranevan itsesääntelyn" logiikkaa**, logiikka joka on ainoa perustelu itsesääntelylle markkinahäiriöiden ratkaisemiseksi. Koska tämä lähestymistapa on ollut ylivoimaisesti suosituin tapa käsitellä yritysten sosiaalisia ja ympäristövaikutuksia viimeisten kolmen vuosikymmenen aikana, mikä tahansa taantuminen voisi rankaista itsesääntelyn johtajia, palkita reaktiivisimpia yrityksiä ja heikentää kilpailullisia kannustimia yrityksille proaktiivisesti itsesääntelystä.
- 10) EC:n taustadokumentti Omnibus-ehdotukselle tunnustaa (SWD, 2025, 80 final, s.42), että 300 suurimmalle EU-yritykselle vuosittaiset CS3D:hen liittyvät Omnibus- kustannussäästöt olisivat arviolta 480 000 euroa (/yritys). Tämä osoittaa selvästi suhteellisuuden puutteen, sillä kustannussäästöt jäävät vähäisiksi verrattuna asianmukaisen huolellisuusvelvoitteen suoraan heikentämiseen.

Yhteenvedona, CCR:n analyysin mukaan Omnibus-ehdotus edustaa merkittävää taantumista ja takaiskua sen oikeudellisen kehityksen edistämiseksi, joka tukee kestävyttä ja oikeudenmukaisuutta EU:ssa ja sen rajojen ulkopuolella. Tämä ehdotus ei ainoastaan heikennä edistystä kohti vastuullisempaa ja kestävämpää globaalia taloutta, vaan myös vaarantaa EU:n uskottavuuden ja kilpailukyvyn ihmisoikeuksien ja ympäristönsuojelun johtajana.

Helsingissä 7.3.2025,

Nikodemus Solitander

Dr.Sc. (econ.), Director, CCR - Centre for Corporate Responsibility, CCR is joint research institute between Hanken School of Economics and University of Helsinki, <http://www.ccr-helsinki.org>, email: solitander@hanken.fi, tel: +358 40 3521451

Martin Fougère

Martin Fougère, Professor, Dr.Sc (econ.), Hanken School of Economics/CCR

Dorothee Cambou,

Dorothee Cambou, Researcher, Dr. (law), University of Helsinki/CCR

Juho Saloranta,

Juho Saloranta, Doctor of Laws, Researcher, the University of Eastern Finland

Amin Maghsoudi,

Amin Maghsoudi, Dr.Sc. (econ.), Researcher, Hanken School of Economics/CCR

Neema Komba,

Neema Komba, Researcher, Hanken School of Economics/CCR

Linda Annala Tesfaye, Dr.Sc.(econ.), Senior researcher, CCR

Greta Andersson,

Greta Andersson, Researcher, Hanken School of Economics/CCR

Boris Verbrugge

Boris Verbrugge, Research Expert, PhD, KU Leuven

Lotta Aho, D.Sc. (econ.). LL.M

Heidi Herlin,

Heidi Herlin, Dr.Sc (econ.), Hanken School of Economics/CCR